

بررسی رابطه امر به معروف و نهی از منکر و داشتن زندگی شاد

فاطمه درجی^۱، زینب خدري^۲

^۱دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان یاسوج.

^۲دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان یاسوج.

نویسنده مسئول:

فاطمه درجی

مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی (سال ششم)
شماره ۲۲ / زمستان ۱۳۹۹ / ص ۶۹-۷۴

چکیده:

همه ما انسان ها در برابر خودمان و تمام موجودات و انسان های هم نوع خودمان مسئول هستیم. یک مسئولیت و وظیفه همگانی در برابر دیگران امر به معروف و نهی از منکر می باشد که اگر به شیوه صحیح و در مکان و زمان مناسب صورت بگیرد میتواند باعث بهبودی زندگی انسان شود و شادی و نشاط را وارد زندگی انسان نماید. جهانی را فرض نمایید که عاری از کارهای ناپسند و آلودگی و سرشار از پاکی و خوبی و نیکی شود، آن موقع سعادت بشر تضمین میشود و انسان احساس شادمانی و خوشبختی خواهد نمود. اصل امر به معروف و نهی از منکر نیز به همین علت است. کاربرد امر به معروف و نهی از منکر در زندگی، امر به معروف و معجزه زندگی دیگران بودن، زندگی شاد و خوب در بستر انجام کارهای نیک، امر به معروف و مثبت اندیشی، انرژی مثبت در زندگی، مسئولیت پذیری، تفکر مثبت و قانون جذب در امر به معروف و نهی از منکر، امر به معروف و داشتن اعتماد به نفس در این مقاله مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. روش: توصیفی-کتابخانه ای.

کلید واژه ها: امر به معروف و نهی از منکر، زندگی شاد، انرژی مثبت، قانون جذب، مسئولیت پذیری، معجزه زندگی، اعتماد به نفس.

مقدمه :

همه ما انسان ها در برابر خودمان و تمام موجودات و انسان های ممنوع خودمان مسئول هستیم. مسئول هستیم تا افراد را به انجام کارهای نیک و بازداشتن از کارهای بد دعوت نماییم. قطعاً زمانی که انسان ها از کارهای بد دوری کرده و به انجام کارهای نیک مشغول شوند، زندگی نیز وارد جریان جوشش و خروش و شادی خواهد شد. جهانی را تصور کنید که به دور از بدی و سراسر نیکی باشد، آن وقت زندگی سراسر شکوه و شادی میشود که همه در کنار هم و بدون آسیب زدن به یکدیگر طعم واقعی خوشبختی و سعادت را می چشند و در عین حال نیز آخرت خود را آباد می کنند. از آنجایی که انسان ها همواره با یکدیگر ارتباط دارند و همین ارتباط هاست که جریان زندگی را می سازند پس باید مراقب اعمال و رفتار خود باشیم، به زندگی دیگران آسیبی نزنیم و در عین حال نسبت به انسان ها بی تفاوت نباشیم. یعنی انسان ها را به کارهای نیک دعوت کنیم و آنها را از انجام کارهای بد باز داریم؛ خواه به صورت مستقیم باشد یا غیر مستقیم. زبانی باشد یا عملی. به صورت ذهنی و فکری هم میتواند انجام پذیرد. امر به معروف و نهی از منکر یک وظیفه همگانی در دین مبین اسلام معرفی شده است اما باید به شیوه صحیح و در زمان و مکان و جای مناسب خود صورت پذیرد تا تاثیر گذار باشد. زمانی که امر به معروف و نهی از منکر با استفاده از شیوه ها و مراحل مناسب انجام پذیرد، شادی را نیز وارد زندگی افراد خواهد نمود. اما اگر با استفاده از شیوه های مناسبی انجام نپذیرد نه تنها اثر گذاری مثبت نخواهد داشت بلکه نتیجه ای به عکس دارد. پس باید با ظرافت خاصی انجام پذیرد تا به زندگی دیگران نیز آسیبی وارد ننماید. با دعوت کردن دیگران به کارهای نیک و بازداشتن آنها از کارهای بد میتوانیم معجزه زندگی آنان باشیم. برخی کارها از نظر ما خوب و نیک و از نظر سایر افراد جامعه بد و ناپسند می باشند که باید در این مورد نیز دقت لازم را داشته باشیم تا آنچه را که حق و حقیقت است در جامعه پیاده کنیم نه آنچه را که طرز فکر و تصور ماست در جامعه پیاده شود. درست است که شادی ما در زندگی به کسی نباید وابسته باشد اما از آنجایی که در تمام موارد آگاهی لازم را نداریم برای تامین برخی از نیاز هایمان به دیگران وابستگی پیدا می کنیم و اگر کاری را به درستی انجام ندهیم نیازهایمان تامین نمیشوند و شادمانی در زندگی مان از میان خواهد رفت. ما برای دیگران دعا می کنیم، به هنگام مشکلات یاری رسان آنها می شویم و آنها را به انجام کارهای خیر و پسندیده و نیک دعوت می کنیم. هنگامی که زندگی سالمی داشته باشیم شادی و نشاط تمام زندگی را در بر خواهد گرفت.

کاربرد امر به معروف و نهی از منکر در زندگی:

و باید از میان شما گروهی، مردم را به نیکی دعوت کنند و به کار شایسته وادارند و از زشتی باز دارند و آنان همان رستگارانند. فساد فردی و اجتماعی بنای جامعه را سست و سپس آن را ویران می کند، اما قرآن کریم با دستورهای پیشگیرانه، از این بلای اجتماعی جلوگیری کرده است. نهی از منکر نوعی مبارزه با فساد است، چنان که قوانین جزایی اسلام نیز همین نقش را دارند. از این رو، امر به معروف نیز جامعه را در راستای اهداف عالی رشد می دهد و سلامت آن را تداوم می بخشد. آری، قرآن کریم اعلام می کند که خداوند فساد را دوست ندارد و جزای فسادگران مرگ است تا بدین رو جامعه ای سالم و محیطی مساعد برای رشد و بالندگی شخصیت انسان فراهم گردد (جمعی از مؤلفان، ۱۳۹۲: ۱۸۰). آنچه که اهمیت دارد این است که امر به معروف و نهی از منکر میتواند باعث بهبودی زندگی انسان شود و وظیفه ای همگانی محسوب میشود. هنگامی که زندگی بهبود پیدا کند جامعه نیز از خطرات و آسیب های احتمالی در امان می ماند. اما امر به معروف و نهی از منکر فقط شعار دادن و اجرای آن به صورت زبانی نیست، چراکه اجرای آن تنها به صورت زبانی اثر گذاری لازم را ندارد. مثلاً ما به افراد جامعه بگوییم شما باید هنجارها و قوانین جامعه را رعایت کنید، اگر اینگونه بگوییم ممکن است نه تنها افراد عمل گرایی چندانی نداشته باشند بلکه آن راموعظه بدانند و از طرفی روی آنها اثری نداشته باشد. امر به معروف و نهی از منکر باید به صورت عملی نیز باشد و در هر شرایط، مکان و زمان مناسب اجرایی گردد. افرادی که خواهان اجرای امر به معروف و نهی از منکر هستند خودشان نیز در ابتدا باید عمل گرا باشند تا دیگران نیز از آنها الگو بگیرند. هنگامی امر به معروف (دعوت به انجام کارهای نیک) و جلوگیری از زشتی ها و بدی ها رواج پیدا میکند، سبک زندگی نیز به شیوه ای مثبت و روح افزا راه خود را در پیش میگیرد. افراد و جامعه با اثرگذاری مثبت روی یکدیگر موجب شکوفایی و شادکامی هم خواهند شد و تصور کنید که در این صورت شادمانی به سمت شما خواهد آمد و موجب ایجاد شور و شغف و شادی در زندگی خواهد گردید. اصل کاربرد امر به معروف و نهی از منکر به خاطر همین است که جهان سراسر نیکی و دوری از کارهای ناپسند باشد تا بالاخره شادی در زندگی فراهم شود.

امر به معروف و معجزه زندگی دیگران بودن :

ضرب المثلی هست که می گوید : « اگر به دیگران کمک کنید تا به آنچه می خواهند برسند، شما نیز به آنچه می خواهید، دست خواهید یافت » (اوستین، بی تا: ۲۹۳).

هنگامی که ما با زبان، اعمال و رفتار خود دیگران را به انجام کارهای نیک فرا می خوانیم در واقع می توانیم بگوییم به گونه ای معجزه زندگی آنها میشود. هر کار نیک و خوب میتواند زندگی دیگران را دگرگون کند. حتی وقتی به افراد جامعه کمک رسانی می کنیم آنها را به انجام آن کارها دعوت کرده ایم و آنان نیز همان کارهای نیک و پسندیده را در جامعه تکرار خواهند کرد. خنداندن دیگران، کمک به حل گرفتاری های مردم، ایجاد حس مثبت و نوید بخش و دعوت به توکل به خداوند در زمان سختی میتواند امر به معروف باشد و به نوعی معجزه زندگی دیگران خواهیم بود. همین که گره گشایی می کنیم و به دیگران میفهمانیم زندگی با وجود سختی هایش زیباست همین مصداقی از امر به معروف و معجزه بودن است. وقتی خداوند به واسطه دستان ما گره از کار خلق و می کند یعنی خداوند میخواهد ما همیشه مسبب کار خیر باشیم و به انواع نیکی ها و خوبی ها مردم را دعوت کنیم.

دنیا به جایی تبدیل شده است که بسیار آسان است تصور کنیم نیازهای ما از طرف مردم تأمین می شود و نگاهمان برای دریافت نعمت ها به سوی دیگران باشد. بله درست است، خدا از مردم، رؤسا و قراردادهای استفاده می کند تا نعمت های خود را به شما بدهد، اما آن ها منبع تأمین نیازهای شما نیستند (اوستین، بی تا : ۸۵). پس افراد واسطه معجزه های خداوند هستند و یادمان باشد که خداوند منبع تأمین نیازهای ماست و اگر کسی را به راه ها و کارهای نیک دعوت کنیم، این از فیض خداوند می باشد.

زندگی شاد و خوب در بستر انجام کارهای نیک:

بازی و خنده، مانند جذب ویتامین یا مصرف یک داروی خوب است. علم پزشکی نیز به ما می گوید که خندیدن، سیستم ایمنی بدن ما را تقویت می کند، فشار خون را کاهش میدهد و افرادی که بیشتر می خندند با احتمال ۴۰ درصد کمتر از دیگران به حملات قلبی مبتلا میشوند (اوستین، بی تا : ۲۷۴). هر کار نیک و پسندیده ای که ما انجام دایم شادی و لبخند رضایت در زندگی را برای ما به ارمغان خواهد آورد. هنگامی که انسان موجب خنداندن و شادی دیگران میشود و در کارهای نیک آنها را شریک می کند، همان ها نیز به خود او باز می گردند و زندگی شاد برای او فراهم می گردد. کارهای نیک زندگی انسان را از آلودگی ها پاک نگه می دارد و انسان را آماده می کند تا به سمت کمال و مراتب آن حرکت کند. بنابراین انسان حس خوب زندگی و خوشبختی را درون خود احساس می کنیم. گویی سراسر زندگی روابط است. ما با همه چیز رابطه داریم. حتی شما هم اکنون با این کتابی که دارید می خوانید، من و عقاید در رابطه هستید (هی، ۱۹۲۶: ۱۲۹).

بنابراین وقتی که ما با همه چیز و همه کس در ارتباط هستیم لازم است تا تاثیر گذاری مفید و سودمندی داشته باشیم و این تاثیر گذاری در بستر انجام کارهای نیک صورت می پذیرد. در نتیجه انجام کارهای نیک و خیر نیز انسان درون خود احساس لذت و شادی خواهد کرد. هنگامی که کار نیکی انجام می دهید به درون خود رجوع کنید و آنچه حسی به شما دست می دهد؟ قطعاً حس خوب و فوق العاده ای را درون خود تجربه خواهید نمود.

امر به معروف و مثبت اندیشی:

در میان تمام حقایق زیبای مربوط به روح و روان، که در این عصر از نو باب شده و کشف شده اند، هیچ یک به اندازه اینکه انسان صاحب افکار خویش، آفریننده منش، شرایط، محیط و سرنوشت خویش است، مسرت بخش و غنی از امید الهی و قوت قلب نیست (آلن، ۱۹۱۲: ۶). پس هنگامی که انسان بر افکار خویش میتواند غلبه داشته باشد در ذهن خود نیز میتواند افکار و کارهای نیک را بپروراند. به این صورت که ابتدا در ذهن خود به گونه ای مثبت تفکر میکند و پس از آن کارهای نیک، انجام آن و دعوت به کار خوب یا همان امر به معروف را در ذهن خویش می پروراند. انسان زمانی میتواند دیگران را به انجام کارهای نیک دعوت کند که ابتدا همان کار را در ذهن خود به شیوه مثبت بیندارد.

انرژی مثبت در زندگی:

احساس خوب را همین الان در خود تجربه کنید. این تنها کاری است که شما باید انجام دهید (برن، بی تا: ۳۵۰). بنابراین هر لحظه از زندگی میتواند لذت بخش و سرشار از انرژی مثبت برای ما باشد. اینکه چه لحظاتی را در زندگی مان سپری می کنیم فرقی نمی کند، چه خوب و چه بد باشد. مهم اینست که طرز فکرمان چگونه باشد و انرژی خود را به کدام سمت حرکت دهیم. انرژی مثبت همان چیزی است که انسان را به شور و نشاط در زندگی می رساند و علاوه بر اینکه زندگی خود انسان را تحت تاثیر قرار می دهد زندگی دیگران را نیز تحت تاثیر قرار خواهد داد. و این یعنی انتقال امر به معروف به دیگران. امر به معروف و نهی از منکر در واقع همان دعوت دیگران به سمت تفکر مثبت، انرژی مثبت و در نتیجه انجام کارهای مثبت و نهی از منکر در واقع همان باز داشتن دیگران از تفکرات و کارهای بد است. داشتن انرژی

مثبت در زندگی نیز بر انجام امر به معروف و نهی از منکر اثر گذار است، و تا انسان انرژی لازم را نداشته باشد، انگیزه نداشته و نمی تواند کاری را از پیش بگیرد.

مسئولیت پذیری: ما انسان ها با داشتن هر نوع تفکر (مثبت و منفی) و انجام هر کاری (خوب و بد) در زندگی تمام جهان اطرافمان اثر خواهیم گذاشت. تمام کائنات را تحت تاثیر اعمال و تفکرات خود قرار خواهیم داد. جهانی رو به نابودی یا جهانی رو به گلستان شدن، همگی تحت تاثیر ما خواهند بود. ما یعنی تمام وجودمان. پس باید مراقب باشیم که به موجودی آسیب نرسانیم و در عین حال کمک حال سایر موجودات باشیم. حس مسئولیت پذیری همان عاملی ست که باعث میشود وجدان ما فعال شود و نه تنها خود را در برابر اعمال خودمان بلکه در برابر دیگران نیز مسئول بدانیم.

تفکر مثبت و قانون جذب در امر به معروف و نهی از منکر :

راز، قانون کشش است. هر چیزی که وارد زندگی تان می شود، از طریق خود شما به زندگی تان کشیده شده است. از طریق تصاویر ذهنی شما و افکار شما. هر فکری که در سر می پرورانید، به زندگی تان راه می یابد (برن، بی تا : ۲۲). ما با قانون جذب تفکر خود را به دیگران اعمال می کنیم و آن را به دیگران انتقال می دهیم. ما انسان ها علاوه بر اینکه می توانیم با قانون جذب هر چیزی را وارد زندگی مان کنیم با طرز تفکر خود و هر آنچه در ذهن می پرورانیم می توانیم هر آنچه را که بخواهیم به زندگی دیگران نیز وارد کنیم. بنابراین باید همیشه به گونه ای مثبت فکر کنیم تا هم خودمان زندگی خوبی داشته باشیم و هم دیگران را به داشتن زندگی پاک و سالم و شاد دعوت نماییم. جهان مجموعه ای از ارتعاشات است و هر آنچه در ذهن پرورانیم روزی محقق خواهد گردید. پس چه بهتر است که مجموعه ای از تفکرات و ارتعاشات مثبت را به سمت افراد و این جهانی که در آن زندگی می کنیم روانه نماییم.

هر فکری مرتعش می شود، هر فکری یک سیگنال ساطع می کند و هر فکری یک سیگنال هماهنگ را جذب می کند. ما این فرایند را قانون جذب می نامیم. قانون جذب می گوید: هر چیزی سمت مشابه خود جذب میشود، بنابراین شما قانون قدرت جذب را باید به عنوان نوعی مدیر جهانی بدانید که نظارت می کند تا اندیشه های هماهنگ در یک ردیف قرار بگیرند (هیکس، بی تا: ۵۴). پس باید مراقب اندیشه و طرز فکر خود باشیم چراکه با اندیشه و فکر مثبت می توان دیگران را به کارهای نیک دعوت نمود.

امر به معروف و نهی از منکر و داشتن اعتماد به نفس :

کاری که هم اکنون می توانید انجام دهید این است که سه یا چهار نقطه ی عطف را در زندگی خود شناسایی کنید. منظور من برهه هایی است که متوجه شدید چیزی در زندگی شما تغییر کرده و دیگر دنیا را از روزنه ی پیشین نمی نگرید (هانتر، بی تا : ۶۰). هنگامی که ما دیگران را به انجام کارهای نیک و می داریم در درون مان حس خوب و فوق العاده ای شکل میگیرد که سبب بهبود زندگی و ایجاد نشاط می گردد و این حس همان حس اعتماد به نفس می باشد که حتی سبب بهبودی روابط ما با افراد جامعه می گردد. و این همان تغییری است که در درون خود احساس خواهیم نمود. اگر در زندگی فقط به فکر خودمان باشیم شاید تغییر اساسی را تجربه نکنیم، اما هنگامی که به فکر اطرافیان خود باشیم و از راه های صحیح و مختلف آن ها را به کارهای نیک دعوت کنیم حس اعتماد به نفس در درونمان شعله ور خواهد شد.

نتیجه گیری :

از این مقاله نتیجه می گیریم که بی تفاوت نبودن نسبت به دیگران و دعوت آنها به کارهای نیک و بازداشتن از کارهای بد میتواند، حس نشاط و شادابی و اعتماد به نفس را در درون ما و پس از آن در زندگی مان پدید آورد. راه های مختلفی برای انجام این امر یعنی امر به معروف و نهی از منکر وجود دارد که تاثیر آن را چندین برابر می کند و شادابی را در زندگی پدید می آورد. مسئولیت پذیری لازمه چنین امری و قانون جذب نیز در خلق آن اثر گذار است. امر به معروف و نهی از منکر علاوه بر ایجاد شادی و نشاط در زندگی ثمرات و نتایج مثبت دیگری هم دارد که به شکوفایی این جهان کمک خواهد نمود. داشتن زندگی شاد نیز بفریضه امر به معروف و نهی از منکر اثر گذار است یعنی هنگامی که انسان احساس شادی و نشاط و رضایت در زندگی داشته باشد، با انرژی مضاعف میتواند افراد جامعه را به کارهای نیک دعوت و مانع از انجام کارهای بد و ناپسند شود.

منابع :

- ۱- آستین، جوئل. (بی تا). هر روز پنجشنبه است. ترجمه مرجان خوش قامت احمدی. تهران: آوینا. ۱۳۹۸.
- ۲- آستین، جوئل. (بی تا). قدرت فیض. ترجمه فریبا جعفری نمینی. تهران: نسل نو اندیش. ۱۳۹۸.
- ۳- آلن، جیمز. (۱۹۱۲). تو همانی که می اندیشی. ترجمه مطهره انصاری. تهران: کتاب کوچه. ۱۳۹۶.
- ۴- برن، روندا. (بی تا). راز. ترجمه نازنین ابراهیمی. تهران: نسل نو اندیش. ۱۳۸۶.
- ۵- بهجت پور، حجة الاسلام عبدالکریم و دیگران. (۱۳۹۲). تفسیر موضوعی قرآن کریم. قم: دفتر نشر معارف.
- ۶- هانتز، آلن جی. (بی تا). هیچ چیز تصادفی نیست. ترجمه ناهید سپهر پور. تهران: بنیاد فرهنگ زندگی. ۱۳۹۶.
- ۷- هیکس، استروجر. (بی تا). *بخواهید تا به شما داده شود. ترجمه مهناز صادقی. تهران: آسو. ۱۳۹۸.
- ۸- هی، لوئیز ال. (۱۹۲۶). شفای زندگی. ترجمه مریم کاظمی. تهران: سپهر ادب. ۱۳۹۰.